

10. A hitelszövetkezetek nyereség- és veszteségszámlája s a tiszta nyereség felosztása az 1925 és 1926-ban.

Compte de profits et de pertes et répartition des profits nets aux coopératives de crédit, en 1925-1926.

c) A tiszta nyereség felosztása. — Répartition des profits nets.

T é t e l e k — P o s t e s	Magyarország Hongrie		Budapest	
	1925	1926	1925	1926
	1000 P.			
Az igazgatóság jutaléka — <i>Tantièmes de la direction</i>	45·2	46·8	1·0	2·1
A felügyelőbizottság átalánya — <i>Honoraires du comité d'administr.</i>	11·2	17·0	0·4	0·6
A hivatalnokok jutalmazása — <i>Rémunération des employés</i>	5·4	3·8	0·1	0·5
A nyugdíjtartalék javadalmazása — <i>Dotation de la réserve de p. de retraite</i>	9·0	2·5	1·2	—
A nyugdíjalap javadalmazása — <i>Dotation du fond de p. de retraite</i>	0·5	7·4	—	0·7
A tőketartalék javadalmazása — <i>Dotation de la réserve de capital</i>	126·7	133·9	2·5	4·9
Az értékesítkelési tartalékalap javadalmazása — <i>Dotation du fonds de réserve de diminut. de valeur</i>	0·5	0·1	—	—
Rendes tartalékalap — <i>Fonds de réserve ordinaire</i>	—	3·7	—	1·6
Rendkívüli tartalékalap — <i>Fonds de réserve extraord.</i>	—	1·7	—	0·4
Egyéb tartalékalap — <i>Autres fonds de réserve</i>	24·7	13·9	2·1	0·3
Kifizetett osztalék — <i>Dividendes payés</i>	297·2	442·5	9·0	16·4
Adakozás jótékony- és közcélra — <i>Dons pour bienfaisance et pour buts publics</i>	22·4	39·7	0·5	0·9
Átvitel a jövő év javára — <i>Report à l'année suivante</i>	13·5	34·5	0·4	0·7
A felosztott nyereség összesen — Total des profits répartis	556·3	747·5	17·2	29·1

3·5 millió pengővel. Az üzleti költségek 1925-ben 2·3 millió pengőt, 1926-ban közel 3 millió pengőt értek el. A takarékbetétek után fizetett kamatok a betétek nagy növekedése dacára 0·9 millió pengőről csak 1·2 millió pengőre növekedtek, a kamatláb le szállása következtében.

A tiszta nyereség 1925-ben 556 ezer pengő, 1926-ban 748 ezer pengő volt. Az utóbbinál a növekedés 34·5%-nak felel meg. A kifizetett osztalék az 1925. évi 297 ezer pengőről 1926-ban 443 ezer pengőre növekedett.

Szőnyi Gyula dr.

© KONZULI JELENTÉSEK ©

A Magyar Statisztikai Szemlében az egyes államokról megjelent utolsó konzuli jelentések:

Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.
Amerikai Egy. Áll.	1923	703	Cseh-Szlovákia	1928	433	Kanada	1926	110	Spanyolország	1928	798
Ausztria	1927	809	Esztország	1928	227	Mexiko	1928	787	Svájc	1928	622
Bajorország	1928	532	Finnország	1926	759	Németbirodalom	1928	321	Sz. H. Sz. állam	1928	524
Brazília	1927	708	Franciaország	1926	709	Olaszország	1928	923	Törökország	1928	798
Bulgária	1927	698	Görögország	1927	982	Románia	1928	626			

Nagy-Britannia.

Grande-Bretagne.

A londoni m. kir. követseg gazdasági jelentése az 1927. évről.

Az 1927. év általánosságban erős fellendülést mutat a súlyos csapások után, melyeket Nagy-Britannia gazdasági téren az 1926. évi sztrájkok következtében szenvedett. A font sterlingnek New-Yorkban való végleges stabilizálása, továbbá Olaszországnak és Argentínának az aranyvalutához való visszatérése, valamint az összes fontosabb konti-

nensi valutáknak stabilizálása oly események, melyek kedvezően befolyásolták az angol gazdasági életet. Belföldön a kereskedelem erősen fellendült, a munkanélküliség csökkent és ami különösen kiemelendő, az összkivitel emelkedése az 1926. évvel szemben 96 millió fontra becsülhető; a kivitel összértéke 1903. óta most érte el a legmagasabb pontot.

Az 1927. év első hónapjaiban a sztrájk utóhatása még erősen észlelhető volt. Az ipar teljes erővel igyekezett ugyan a termelésben előállott hiányt pótolni, azonban meg volt bénítva a sztrájk tartama alatt szén és más nyersanyagok behozatala céljából a külfölddel kötött szerződések által, melyeket csak lassankint lehetett felbontani. Politikai téren pedig a kínai zavarok okoztak az országban bizonyos nyugtalanságot. Nyilvánvaló volt az is, hogy pénzügyi téren Nagy-Britanniának a szén-sztrájkért még súlyosan kell majd fizetnie.

A kedvező fordulat április hónapban állott be. Az állami költségvetésnek voltak ugyan egyes hiányai, mégis sikerült az egyensúlyt helyreállítani anélkül, hogy az egyenes adóztatás terén újítást hoztak volna be. Ugyanezen hónapban a bankkamatlábat, amely 1925 óta 5%-on állott, 4½%-ra szállították le.

A nyár folyamán bevezetett szakszervezeti törvény alig befolyásolta a gazdasági helyzetet, de a genfi nemzetközi gazdasági konferencia sikere igen kedvezően hatott abban az értelemben, hogy bár a védvámokat nem sikerült eltörölni, legalább további vámfemelések megakadályozta. A Banque de France által a nyári hónapok alatt a londoni piacon eszközölt aranybevásárlás némi átmeneti pénzügyi idézett elő. Az őszi hónapokat illetőleg megemlítendő, hogy a New-Yorkban beállott pénzolesőbbodás az angol pénzpiacra is előnyösen hatott és lehetővé tette a bankoknak, hogy a szénsztrájk idejéből még fennmaradt régi kölcsönök dacára segítsék az ipart. Azonkívül a City ez által meg tudta erősíteni helyzetét a nemzetközi pénzpiacra.

A tőke és munka között létrejött egység volt az 1927. év legkedvezőbb eseménye. A múlt évben sztrájk és kizárás mondhatni egyáltalán nem fordult elő. A tárgyilagos bíráló nem kéteikkedhet abban, hogy mindkét fél tanult a múlt eseményeiből és az iparban a munkaadó és munkás között nagyobb a megértés.

Östermelés.

Az 1927. év gazdasági szempontból különösen kedvezőtlen volt. A termés mennyiségre nézve ugyan kielégítő volt, minősége azonban nem ütötte meg a kellő mértéket. A művelés alatt álló terület nagysága csökkent; a búza és cukorrépa termesztésére fordított területek nagysága emelkedett, míg a zabnál és árpánál csökkent a terület.

A szarvasmarhaállományban növekedés mutatkozott. A juhállomány szintén nagyobbodott és majdnem elérte háborúelőtti nagyságát. A sertés-tenyésztésben kb. 400.000 db. növekedés mutatkozott. A földművelésügyi minisztériumnak a mezőgazdasági termelésre vonatkozó jelentése szerint 225 millió font összjövedelemből 155 millió font az állatállomány és tejtermékek értékesítéséből

folyt be. Tej értékesítéséből egyedül 49 millió font volt az összjövedelem, míg az eladott búza értéke 12 millió fontot tett ki. Gyümölcs- és zöldségféle 25 millió fontot jövedelmezett.

A gazdasági termékek ára az 1927. év egész folyamán hanyatlást mutatott. Míg január elején az általános indexszám 49%-kal volt a háborúelőtti nívó felett, addig december végén már csak 38%-kal. 1926-ban a legmagasabb index 158, a legalacsonyabb 146 volt az 1911—13. évekhez viszonyítva.

A behozott gazdasági termények mennyisége az elmúlt évben a következő volt:

Termény neve	1926	1927
	1000 tonnában	
Búza	4.889	5.522
Zab	391	295
Liszt (búza)	542	548
Árpa	588	825
Tengeri	1.621	2.096
Hűtött marha	484	521
Fagyasztott marha	179	150
Fagyasztott juh	267	276
Szalonna	374	428
Sonka	60	45
Friss disznóhús	32	16
Vaj	296	291
Sajt	153	147

E táblázatból megállapítható, hogy a zab-, fagyasztott marha-, sonka-, friss sertés-, sajt- és vajbehozattól eltekintve a többi termékek 1927. évi behozatálánál emelkedés állott be az 1926. évvel szemben. A marhahús-, sonka- és sertésbehozatal csökkenése összefügg a belföldi szarvasmarha- és sertésállomány növekedésével. A vaj- és sajtbehozatal csökkenése pedig a fokozott belföldi tejtermelés következménye.

Ipar.

A széniparban talán sohasem volt oly zűrzavar, mint az 1927. évben. A különböző kerületekből beérkezett jelentések egyhangúlag csekély mennyiségű rendelésekről, alacsony árakról és nagyarányú munkanélküliségről panaszokotkaptak. Itt-ott kedvező jelenség is mutatkozott, amennyiben néhány tengerentúli rendelő, kiket a szénsztrájk alatt az angol piac elveszett, ismét a rendelők sorába léptek. Az a kedvező körülmény azonban, hogy az angol szénkivitel úgyszólván teljesen helyreállott, csak az árak tetemes leszállításával volt elérhető: egyes bányatulajdonosok igen kevés haszonnal vették piacra a szenet, míg mások haszon nélkül, vagy éppen veszteséggel adtak rajta túl. A helyzet komolysága nyilvánvaló abból a tényből, hogy bár a south-walesi kikötőkből kivitt szén az 1927. év 11 hónapjában 1½ millió tonnával meghaladta az 1925. év ugyanezen időszaka alatt exportált menny-

nyiséget, a jövedelem egymillió fonttal volt kevesebb. A hazai fogyasztás tekintetében a gáz- és villanyfűtésnek mind nagyobb mérvben való bevezetése érezte kedvezőellen hatását.

A különböző bányakerületekben a helyzet 1927-ben a következő volt:

South-Wales: A walesi bányák különleges helyzeténél fogva a bérek magasak voltak. A tárnák javítása és a 8 órás munkaidő következtében a termelés fokozódott, a termelési költségek pedig csökkentek. Ennek dacára az árak esése nem állott arányban a termelési költségek csökkenésével s a veszteség növekedett. Azokat a tárnákat, melyekben a széntermelés legtökéletesebb, bezárták, ami a munkanélküliség növekedését vonta maga után. Állandóan több szenet termeltek, mint amennyit értékesíteni tudtak, úgyhogy a szünetelő bányáktól eltekintve, a működő bányákban is csak 3—4 napot dolgoztak a munkások.

Northumberland: A legjobb northumberlandi válogatott mozdonyszén ára 1927 január elejétől állandóan esett. Miután az árak csökkenése dacára az eladási lehetőség nem javult, a bányatulajdonosok limitálták a termelés mennyiségét, ami viszont kedvezően hatott az árra. Ez a javulás október közepétől kezdve mutatkozott.

A Durham-i bányatulajdonosoknak a northumberlandiekéhez hasonló veszteségei voltak, bár Durhamban az árak nem estek oly rohamosan. Az ezen bányákban termelt szénnek csak kis része kerül mint válogatott szén piacra s így aránylag kedvezőbb árakat értek el, ennek dacára azonban az eladási ár alatta maradt a termelési költségeknek. Sok esetben a bányatulajdonosok kénytelenek voltak a munkát beszüntetni, mások pedig nem voltak képesek elég rendelést szerezni ahhoz, hogy a teljes munkaidőt betartsák, úgyhogy számos esetben a tulajdonosok a walesi helyzethez hasonlóan csak 3—4 napot tudtak hetenkint dolgoztatni.

South-Yorkshire: Az 1927. év ebben a kerületben különösen nehéz volt. A bányatulajdonosok csaknem kivétel nélkül mind veszteséggel dolgoztak. A súlyos veszteséget a külföldi megrendelők számának tetemes csökkenése okozta, ami különösen a nagy bányatulajdonosokat sújtotta érzékenyen, akik a leszállított árak dacára sem tudtak a termelt szénnek piacot találni.

Vas- és acélipar. 1926-ban a szénhiány következtében a vas- és acélrendeléseknek a gyárosok nem tudtak azonnal eleget tenni, s így 1927-re maradt a rendelések jó részének leszállítása. Ennek tudható be, hogy az 1927. év kedvezően indult meg s néhány hónapon keresztül a vas- és acélgyárak teljes üzemben voltak. A hátrálékban levő rendeléseknek eleget téve azonban ismét hanyatlás állott be. Az öntöttvas termelése maximumát májusban érte el, míg az acélgyártás már áprilisban hanyat-

lást mutatott a márciusi maximumhoz viszonyítva. Bár a vas- és acélbehozatal az év végéig fokozatosan csökkent, az egész évi behozatal mégis több volt, mint bármely előző évben. Statisztikai kimutatás szerint az importált mennyiség 99%-kal haladja túl az 1913. évi behozatalt.

Az 1923. évtől eltekintve, amikor rendkívül nagymennyiségű vas és acél exportáltatott, az 1927. év 1913 óta e tekintetben rekordot ért el. 1913 óta az exportált öntöttvas és vasérc, továbbá vasrudak mennyisége a múlt év kezdetéig állandóan csökkent. Az egyik fő kiviteli cikket a *galvanizált lemezek* képezik, melyek mennyisége valamivel meghaladta az 1913. évit, míg a külföldre szállított *önözött lemezek* mennyisége valamivel alatta maradt az 1913. évinek.

A brit acélgyárosok minden igyekezetükkel azon voltak, hogy áraikat csökkentsék. Ennek köszönhető, hogy az 1913. évi árakhoz viszonyítva az acél ára csak 13,6%-kal volt magasabb, míg a többi áruknál az emelkedés 41%-ot ért el. A szeptember 1-én életbeléptetett ú. n. „rebate scheme”, — amely azon vevők részére, kik bizonyos meghatározott időre magukat szerződésileg lekötötték, 5—7½ shilling árengedményt biztosított tonnánként, — a brit vas- és acélkivitel fellendítését van hivatva előmozdítani. Bár csak négy hónap óta van gyakorlatban ez a tervezet, több oldalról sikeresnek bizonyult úgyanyira, hogy sok hajóépítő vállalat is magáévá tette.

Nagy-Britannián kívül az Amerikai Egyesült Államokban is lanyhulás állott be az acéliparban, s a francia piacon utóbbi időben észlelt fellendülés után is bizonyos hanyatlás következett. Németországban a vas- és acéltermelés lényegesen, Belgiumban kis mértékben emelkedett. Míg az Egyesült Királyság öntöttvastermelése 30%-kal volt kevesebb, mint 1913-ban, addig a fontosabb európai államok termelése 13%-kal növekedett.

A *műselyemgyártás* az 1927. év folyamán rendkívül fellendült. 1927-ben nagyobb mennyiségű és jobb minőségű műselyem került piacra s a fogyasztás fokozódott, az árakban pedig alig volt ingadozás észlelhető. Az 1927. év első 9 hónapjában 27,5 millió font súlyú műselymet gyártottak, ami 1926-tal szemben 50%-os növekedést jelent; 1927-ben háromnegyed év alatt több volt a termelés, mint az egész 1926. évben.

A kereslet a kínálattal nemcsak a műselyemfonál, hanem a műselyem-textiláruk terén is lépést tartott. Fonálban a kereslet általános volt az egész országban. Az utóbbi időben divatba jött tafetakelmék nagyrészt Lancashireban készülnek s ennek köszönheti Lancashire fellendült műselyemiparát, mely háttérbe szorítja Yorkshiret, a műselyem- és pamutbrokát gyártásának központját. Bár ezt a változást csupán a divat idézte elő, általános a vé-

lemény, hogy a műselyem feldolgozásában a vezetést Lancashire állandóan meg fogja tartani.

Az export nem áll arányban a belföldi fellendüléssel. Ez különösen kész gyártmányoknál tapasztalható, mert míg az exportált műselyemkészítmények mennyisége alig haladta meg az 1926. évi exportot, a behozatal ezen a téren sokkal felülmulta az előző évit. Műselyemfonalban úgy a behozatal, mint a kivitel fokozódott.

Itt említjük meg, hogy az 1927. év vége felé Nagy-Britannia részvételével megalakult a nemzetközi *műselyemkartell*. Bár a kartell közelebbi céljairól keveset lehet tudni, valószínű, hogy főcélja a műselyem gyártásának és piacrabocsátásának módosítása és az árak stabilizálása lesz.

A műselyemgyártás helyzete az 1928. év elején határozottan kedvező. A gyártás és fogyasztás mindenfelé fokozódik s az árak általában továbbra is állandóak. Tagadhatatlan azonban, hogy némi veszély fenyegeti a műselyemipart. A múltévi fellendülés nagyrészt a divatnak volt tulajdonítható, mely igen kedvezett ennek az iparágaknak. Műselyemkészítményeknél a kereslet a divatnak sokkal jobban van alávetve, mint pl. selyem- és pamutgyártmányoknál s így a divat változása nyilvánvalóan a műselyemipar hanyatlását vonhatja maga után.

Az ipar több ágában mutatkozó javulás nem vonatkozott a *gyapotiparra*. A gyapottermésről szóló, csupán művelés alatt álló területekre vonatkozó első jelentés júliusban jelent meg, mely egy 12·4%-os csökkenést helyezett kilátásba az 1926. évivel szemben. Ez úgy az amerikai, mint az egyiptomi gyapotban azonnali áremelkedést eredményezett. Az árak még tovább emelkedtek az augusztusi jelentés megjelenésekor, melyben az 1927. évi gyapottermés 13·5 millió bálra becsültetik az előző évi 15·6 millió bállal szemben. Lázás vásárlások és óriási fedezési kötések eszközöltettek. A gyapottermés beclésében további csökkenést a szeptemberi jelentés hozott, amely szerint nem több, mint 12·7 millió bál volt remélhető. E jelentés katasztrófális hatását némileg enyhítette azonban a washingtoni földművelésügyi minisztérium közleménye, mely később likvidációkra és áresésekre vezetett. Az utolsó jelentés, mely december 8-án tétetett közzé, a gyapottermést 13 millió bálra becsülte.

Január kezdetén a közepes amerikai gyapot ára 6·80 penny volt, melynél alacsonyabb árat azóta sem ért el, szeptember végén pedig 12·67 pennnyel a legmagasabb ponton állott. Ezután egy gyors reakció következett, úgyhogy az év végén 11·06 pennyn állandósult a gyapot ára.

Az 1927. év a *gyapjúiparban* nem hozott fontosabb eseményeket. Dacára annak, hogy úgy Ausztráliában, mint Dél-Afrikában a gyapjúhozam 1926-ban rekordot ért el, az árak állandóak voltak. A hazai piac Nagy-Britanniában nem volt nagyon

kedvező, bár utóbbi időben némi javulás mutatkozott. A londoni piacon eszközölt vásárlásokra nézve az év kedvezően kezdődött, s a kereslet az egész év folyamán állandó és élénk volt. Az árakban némi javulás mutatkozott egész márciusig. Áprilisban a piac hanyatlott s májusban is lanya maradt. A nyári kiárusítások közeledtével a kereslet ismét nagyobb lett, úgyhogy az árak júniusban majdnem elérték a márciusi magasságot. A javulás júliusban folytatódott részben az élénk belföldi forgalom, részben a németországi rendelkezések következtében. Tekintettel arra, hogy az 1927. évi gyapjúhozam kilátásai kedvezőtlenek voltak, a nagy-britanniai gyapjúárak — különösen a merinói és keresztezett fajtájú juhok gyapjúja — árban emelkedtek. Az év végével a merinói gyapjú ára 10, a keresztezett fajtájú juhoké 5, a középminőségű és durva gyapjúé 20%-kal volt magasabb, mint 1926 decemberében.

Az 1914 júliusi gyapjúárakkal összehasonlítva, a drágulás 1927-ben %-ban kifejezve a következő:

a legfinomabb gyapjúnál	80%
a finom gyapjúnál	65—70%
a középfinom gyapjúnál	60%
finom keresztezett fajtáknál	50%
középfinom keresztezett fajtáknál	40%
és a durva gyapjúfajtáknál	30%.

Ausztráliában az időjárás a gyapjúra az év kezdetétől kedvezőtlen volt s csak az év vége felé állott be javulás Új-Dél-Walesben és Queenslandben, bár egyes területek még ezen államokban is igen nélkülözték az esőt. Victóriában is a rendesen kedvezőtlenebb volt az időjárás, úgyszintén Dél-Ausztráliának is igen száraz éve volt, míg Nyugat-Ausztráliában elég gyakoriak voltak az esőzések. Ennek dacára a gyapjúhozam jóval nagyobb volt a remélnél. Ausztrália gyapjú hozama 334.000 bál, Dél-Afrikáé pedig 100.000 bál volt.

Hajóépítés. A világ kereskedelmi hajóépítése 1927-ben növekedett, amikor is 802 hajót bocsátottak vízre 2,286.000 tonna tartalommal, melyből 1,226.000 tonnatartalom brit hajógyárakban készült. A többlet az 1926. évvel egybevetve 611.000 tonna (36·5%) volt, melyből Nagy-Britanniára 586.000 tonna esik. Ez az eredmény azonban nem oly kedvező, mint első pillanatra látszik, tekintve, hogy az 1927-ben végzett munka egy részét még 1926-ban eszközölt rendelkezések teljesítése gyanánt kellett elkészíteni, melyeket akkor a szénsztrájk miatt nem lehetett foganatosítani. A helyzetet jobban megvilágítja a következő táblázat, mely az 1908—10. évi az 1913-as háború előtti, az 1919—20. évi háború utáni, végül az 1923—25. évi hajóépítést veti egybe az 1926. és 1927. évek eredményeivel:

É v e k	Hajóépítés 1000 tonnában	
	belföldön	külföldön
1908—10. átlaga	1.021	777
1913.	1.932	1.401
1919—20. átlaga	1.838	4.665
1923—25. átlaga	1.057	971
1926.	640	1.035
1927.	1.226	1.060

Kereskedelem és közlekedés.

Külkereskedelem. Az angol kivitel az 1927. évben csak a késő nyári hónapokban tudta elérni a normális nivót, mivel az év első felében a kereskedelem még erősen szenvedett az 1926. évi sztrájk következményeitől. Márciusig még nagymennyiségű szén importáltatott.

A behozatal összértéke az 1927. évben 1.219.4 millió font, míg az összkivitel értéke 832.2 millió font volt, ami 387.2 millió fontnyi behozatali többletet jelent. Ez a behozatali többlet az 1925. évinél 6.1 millió fonttal, az 1926. évinél pedig 75.6 millió fonttal volt kevesebb.

Ami a behozatal mennyiségét illeti, 1927-ben búzában, gyapjúban, gummiban, teában és dohányban növekedés, míg gyapotban és cukorban esés mutatkozott az 1925. évvel szemben. A kiviteli mennyiségeket illetőleg a vas, acél, pamut, gyapjúfonál, automobil és bőr kivitele az 1925. évvel szemben javult.

Az 1927. évi behozatal és kivitel összértéke alacsonyabb volt, mint az előző évi, ami egyes áruk áresésének tulajdonítható. Ez az áresés különösen a szénnél, gumminál, gyapotnál, jutánál, lennél, kendernél és búzánál volt szembeötlő. Legfeltűnőbb a változás a pamut és pamutkészítmények árában: az 1927-ben exportált pamut és pamutkészítmények értéke 52 millió fonttal volt alacsonyabb az 1925. évinél. A behozott nyersanyagok összértéke 1927-ben 72.8 millió fonttal volt kevesebb az 1925. évinél s ebből egyedül gyapotra 58 millió font esik.

A szén-, vas- és acélkereskedelemben, amely az 1926. évi sztrájkától legerősebben szenvedett, a három utolsó évben az alábbi változások állottak be:

Termék	1925.		1926.		1927.	
	Be-hozatal	Ki-vitel	Be-hozatal	Ki-vitel	Be-hozatal	Ki-vitel
millió fontokban						
Szén	0.02	50.5	42.9	19.1	6.6	45.5
Vas, acél . .	23.7	67.9	29.2	55.1	33.7	69.4

A Board of Trade kimutatása szerint az 1926. évi fizetési mérleg minimális deficittel zárult, míg az 1927. évi fizetési mérleg hivatalos becslések szerint 96 millió font többletet mutatott fel.

Közlekedés. Az 1921. évi vasúti törvény értelmében 1928 január 1-én új *vasúti tarifa* lépett életbe. Az 1927. év kezdetén a vasúti személyszállítási tarifák kb. 50%-kal multák felül a háború előttiéket, kész árunál és szénél pedig a háború előttiével szemben 60%-os emelkedés állapítható meg. A vasutaknak az automobilon eszközölt szállítás okozott komoly konkurenciát. A versenyt különösen a *személyszállítás* terén érezték erősen s ennek volt a következménye az, hogy a vasúti társaságok személyszállításból származó bevételei az 1925. évvel összehasonlítva, 6%-kal csökkentek. Az *áruszállításból* származó bevételek összege alig haladta felül az 1925. évi bevételt. Az összes áruszállítás 1927 január—októberig 274.5 millió tonnát tett ki, ami 1925-tel szemben 3.4% emelkedést jelent. Ebből a mennyiségből kész árukra 51.8 millió, élő szállítmányra 2.2 millió, szén és fűtőanyagokra 164.9 millió és más árukra 55.6 millió tonna esik.

A raktározási díjak változatlanul 60%-kal maradtak a háború előtti nivó felett.

A hajószállítási díjak 1927 februárban érték el a legmagasabb és júniusban a legalacsonyabb színvonalat, míg az ősz folyamán normális szinten maradtak. A hajószállítási díjak indexszáma az 1927. év átlagában 109.6 (1913 = 100) volt az 1925. évi 102.2 és az 1924. évi 113.4-del szemben. A szállított össztönmennyiség 1927-ben nagyobb volt, mint az előző években.

Pénzügy.

Államháztartás. Az 1926—27. költségvetési év 56.7 millió font deficittel végződött, ami elsősorban annak a körülménynek volt tulajdonítható, hogy a jövedelemadóból befolyt összeg a várt eredményen lényegesen alul maradt. Az a tény, hogy a sztrájkév az angol ipar jövedelmeire katasztrofális hatású volt, valamint az az elhatározás, hogy a jövőben a jövedelemadó kivetésénél csak az előző év jövedelmei és nem — mint eddig volt — a három előző év jövedelmeinek átlaga szolgálhat alapul, alig nyújt reményt arra, hogy az új költségvetésben a jövedelemadóból remélt összeg növekedjék. A pénzügyminiszter az 1927—28. évi költségvetésben a jövedelemadót tényleg csak 232 millió fonttal állította be, — ami 2½ millió fonttal kevesebb, mint az előző év eredménye — és az 1927—28. évi összes állami *bevételeket* 796.9 millió fontra becsülte, míg az *összkiadásokat* 833.4 millió fontra, beleszámítva azt a 65 millió fontot, amelyet törlesztési alapnak szánt. A 36.5 millió font deficit mikénti fedezését illetőleg pedig javaslatot terjesztett elő, amelynek alapján a költségvetésben az összbevételek 834.8 millió fontot tesznek ki, ami a kiadásokkal szemben 1.4 millió fontnyi többletet jelentene. Ez a többlet az utólagosan engedélyezett póthitelek részbeni fedezésére lenne fordítandó.

1927-ben Nagy-Britannia lakosságának *fejenkinti adóterhe*: 18.12.6 font volt, míg 1913—1914-ben: 4.6.5 font. A 18.12.6 fontból 2.11.8 font tisztán a nemzeti véderő fenntartására esik, 5.6.4 font a közgazgatásra és 9.5.2 font az állami adósságok törlesztésére. Ezzel szemben az 1913—14. évi költségvetés megfelelő összegei: 1.13.9 font, 1.3.7 font és 0.16.4 font. A fejenkinti megterhelés 1928-ban valószínűleg még emelkedni fog.

Hitelélet. Az 1927. év azzal a reménnyel indult meg, hogy a *bankkamatláb*at, amely 1925 december hónapja óta változatlanul 5% volt, le fogják szállítani. De a fontnak a dollárhoz viszonyított, valamelyest kedvezőtlen értékaránya, valamint a kínai zavarok meghiusították ezt a reményt és a Bank of England csak április 21-én, — miután az aranyalapot megfelelő értékű aranyéremmel és rúddal emelte — tudta a bankkamatlábát 4½%-ra leszállítani. Általános volt az a nézet, hogy rövid időn belül a kamatláb egy további félésszázalékkal 4%-ra fog csökkenni, annál is inkább, mert a Banque de France bejelentette azon szándékát, hogy 33 millió fontnyi kölcsönét a Bank of Englandnak visszafizeti. E helyett azonban a Banque de France májusban aranyat kezdett vásárolni a Bank of Englandtól és azonkívül a londoni és new-yorki piacon nagyarányú aranyvásárlásokat eszközölt. A Bank of England ennek következtében nem tudta aranyalapját megfelelően emelni és így a pénz olcsóbodásába vetett remény meghiusult. Összel az angol fontnak a dollárral szemben mutatkozó szilárdsága, valamint a visszleszámitolási kamatlábnak a new-yorki Federal Reserve Bank által augusztusban való redukálása következtében, pénzügyi körökben az a vélemény alakult ki, hogy a bankkamatláb megint valamivel le lesz szállítva. A Bank of England heti kimutatásai azonban azt mutatják, hogy ez egyelőre még keresztülvihetetlen és így a kamatláb változatlanul 4½% marad.

Váltóleszámitolás. A helyzet a leszámítolási piacon az év első felében változóbb volt, mint a másodikban. A különbség az átlagos piaci kamatláb és bankkamatláb között az év második felében nagyon csekély, 100 fontnál 3 shilling 6 penny volt, míg az év első felében ugyancsak 100 fontnál 12 shilling 9 penny volt. Az egész év átlagában e különbség 100 fontnál 8 shilling 2 pennyt tett ki, az előző évi 9 shilling 9 pennyvel szemben. Rövidlejáratú kölcsönök után vett kamat általában valamivel alacsonyabb volt, mint 1926-ban, viszont az ily kamat és betétek után fizetett kamat közötti különbség az előző évinél valamivel nagyobb volt.

Az 1927. év, különösen annak utolsó negyede a londoni piacnak igen forgalmas időszaka volt új *tőke kibocsátások* terén. Az összes kibocsátások 355 millió fontot tettek ki, amely összegben bennfoglalatik az a 69 millió font, melyet az angol kormány

januárban 4%-os consolok kibocsátása ellenében vett fel. Így az egyéb célokra a londoni piacon igénybevett tőke 286 millió fontot tett ki, az 1926. év 226 millió fontjával és az 1914. év 200 millió fontjával szemben. Ennek az összegnek nagy részét a dominiumok vették igénybe, melyek az 1927. évben 48 millió fonttal többet vettek fel, mint az 1926. évben. A belföldi szükséglet fedezésére felvett összeg — nem számítva a kormány kölcsönét — 16 millióval emelkedett, míg a külföld által igénybevett tőkék összege 1926-hoz viszonyítva nem változott.

A külföldi kormányok által felvett kölcsönök között Brazília 64 millió fonttal, Lengyelország pedig 18 millió (stabilizálási kölcsön) fonttal szerepelt.

Az angol testületek közül 24 vett fel pénzt a londoni piacon az 1927. évben. Külföldi testületek kevesebbet vettek fel, mint 1926-ban. Itt említendő meg a Berlin városa által felvett 3½ millió fontnyi kölcsön.

Munkapiac.

Az 1926. évi gazdasági vihar után a munkások között bizonyos megnyugvás állott be, amely nemcsak azon körülménynek tulajdonítható, hogy a sztrájkpénztárak kiürültek, hanem részben arra is visszavezethető, hogy az év folyamán munkaadók és munkások között jobb egyetértés alakult ki.

Ez a jobb egyetértés hozta magával azt, hogy az elmúlt évben a *bérvizsgálok* és az azok folytán *elvesztett munkanapok* száma az utolsó 20 évben tapasztalt legalacsonyabb színvonalra süllyedt le. Az alábbi összeállítás tartalmazza a Munkügyi Minisztérium által erre vonatkozólag közzétett adatokat:

Év	Bérvizsgálók száma	Bérvizsgálókban résztvevő munkások száma		Bérvizsgálók következtében elvesztett munkanapok száma
		közvetlenül	közvetve	
1924.	710	558.000	55.000	6.420.000
1925.	603	401.000	40.000	7.950.000
1926.	323	2.724.000	10.000	162.230.000
1927.	303	89.000	18.000	1.180.000

Az év elején az akkor befejeződött szénstrájk következményeként a *munkanélküliek* száma még igen magas volt, de azután az ipari élet újraerősödésével fokozatosan süllyedt, úgyhogy júliusra a legalacsonyabb színvonalat érte el. Ettől kezdve az év végéig irreguláris tendenciát mutat. Így a munkanélküliek száma januárban 1.375.000, júliusban 1.055.000 és decemberben 1.127.000 volt. A munkanélküliek ezen számából egyedül a szénbányászatra 200.000 esik. A biztosított munkásoknál a munka-

nélküliség az elmúlt év folyamán 230.000 fővel apadt.

A következő összeállítás az 1924—1927. évekről a biztosított munkások közötti munkanélküliséget mutatja ki százalékokban kifejezve:

1924 december 31 : 10·9%

1925 december 31 : 10·4%

1926 december 31 : 11·9%

1927 december 31 : 9·8%

A Munkaügyi Minisztérium által közzétett statisztikák szerint a *munkabérek* 1927-ben átlagban kevéssel sülyedtek. A bérek csökkenése főleg a szénbányászatban jelentkezett, míg a többi iparágakat csak kisebb mértékben érintette. A bányá-

szok munkabérei majdnem az összes szénbányász vidékeken a szénsztrájk befejezésekor létrejött egyezményben megállapított minimumra szállítottak le. A vas- és acéliparban a munkabérek az árak csökkenésével arányban estek. A munkabérek csökkenése majdnem kizárólag a jobban fizetett munkásokat érintette, míg a kifizetésűiek megtartották béreiket.

Az 1927. év végén a munkások heti bérei átlagban 70—75%-kal voltak magasabbak, mint 1914-ben.

Az 1927. évben a *munkaórákban* beállott változások nem lényegeseek. A munkaórák növekedését tapasztalhatjuk főleg a bányaiiparban, ahol munkáscsoportonként a munkaidő 7 órától 8 órára emeltetett fel.

© IRODALMI SZEMLE ©

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Lesenyi Ferenc: A magyar erdőgazdaság.

François Lesenyi: La sylviculture hongroise.

Különlenyomat az „Erdészeti Kísérletek” 1927. XXIX. sz. kötetéből. Sopron. 64 oldal, 3 térképmelléklet.

Tirage à part du tome XXIX, 1927, des „Expériences forestières”. Sopron. 64 pages, 3 cartes.

Résumé. L'ouvrage est divisé en trois parties. La première traite la sylviculture hongroise jusqu'à la loi des forêts; la seconde les forêts actuelles, leur situation au point de vue du droit de propriété, l'aménagement et l'exploitation des forêts, la production et le commerce extérieur des bois, la question du boisement de l'Alföld. Dans la troisième partie, après avoir exposé les principales dispositions des lois forestières, l'enseignement technique forestier et les ouvrages parus sur la sylviculture, l'auteur indique les travaux dont la nécessité s'impose pour le développement de la sylviculture. En faisant connaître les cours d'eau de la Hongrie ancienne et leur connexion avec la région montagneuse et forestière enlevée au pays, l'auteur expose que l'excèsif déboisement de cette région pourrait avoir pour résultat de grossir trop les rivières allant vers le territoire hongrois actuel et d'y causer de désastreuses inondations, et cela d'autant plus que le traité de Trianon a disloqué le régime des eaux et forêts du bassin des Karpathes.

*

A szerző széleskörű áttekintést nyújtó, értékes tanulmányában a magyar erdőgazdaság múltjával, jelenével és jövő feladataival foglalkozik.

Az értekezés három részből áll. Az első rész az erdészet múltját ismerteti.

Régi Magyarország folyamrendszerét s annak az erdős hegyvidékekkel való összefüggését ismertetve, a szerző megállapítja, hogy a hegyvidékek erdőségeinek mértéktelen pusztítása az Alföld felé siető folyók medreinek egyenletes táplálását megzavarhatja. A mai határokon belül tehát könnyen árvízveszedelem származhatik, annál is inkább, mert az erdészeti és vízügyi igazgatás a Kárpátok medencéjében jelenleg nem egységes. Ugyancsak itt adja magyarázatát annak, hogy a megmaradt erdőségek gazdasági teljesítőképessége miért gyengébb viszonylagosan is, mint az elszakított területeken levő erdőkben. Szerinte ennek az az oka, hogy az alkotmányosság helyreállta után a kormányzat főleg hegyvidéki erdők megszerzésére fektette a fősúlyt, a fatermelés szempontjából számbajöhető alföldi, vagy dombos vidéken levő erdőt a kincstár nem igen vásárolta, úgyhogy a leggondosabban kezelt kincstári erdőbirtokoknak zöme a Kárpátokkal együtt elveszett, a mai területen még a régi kincstári erdőknek 5%-a sem maradt meg. Másik ok pedig az, hogy a sík területeken sok a mezőgazdasági birtokok közé beékelte, huzamosabb gazdálkodásra kevésbé alkalmas, kisebb erdőbirtok.

A második részben a szerző a jelenlegi erdőterületet, a fajokot, birtokviszonyokat, az erdőművelést, erdőrendezést; a külkereskedelmi forgalom alakulását statisztikai adatokkal megvilágítva részletesen ismerteti, majd rátér az alföldi szíkes területek fásításának s a mezőgazdasági termelésre nem